

МАТЕРІАЛИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ РОДИНИ ШЕВАЛЬОВИХ (КІНЕЦЬ ХІХ – КІНЕЦЬ ХХ СТ.)

***Реферат.** Дослідження мікро-історії, повсякденності, історії роду дає можливість звернутися до такої групи джерел як матеріали особового походження, що здатні передати живу тканину повсякденності, дух, атмосферу епохи. Вони можуть бути використані досить ефективно, відобразивши, якою мірою те, що описується в них, є типовим для даного суспільства і часу, або, навпаки, є рідкісним або навіть винятковим, унікальним. Ці джерела служать способом соціальної ідентифікації людей і позначення реальних проблем, які стояли перед ними.*

Оскільки в центрі наративних матеріалів завжди перебували люди, то через їхнє сприйняття дійсності з'являється можливість всебічно дослідити повсякденність, уявити емоційну атмосферу, дух епохи, свідками та сучасниками якої вони були.

Комплексне використання матеріалів особового походження дало можливість представити історію одеської родини Шевальових, з якої посталала ціла плеяда неординарних особистостей, чия творча спадщина й понині не втратила своєї значущості.

В даній розвідці було систематизовано наративні джерела, присвячені життю членів родини Шевальових. Виявлені дослідником матеріали систематизовано за наступними видами: спогади, матеріали листування, інтерв'ю, некрологи. Встановлено особливості кожного з даного виду джерел, визначено рівень об'єктивності. Всі документи вирізняються особливостями подачі інформації, що дозволяє зануритися в різні історичні епохи, краще зрозуміти авторів, прослідити їхній життєвий шлях.

***Ключові слова:** наративи, сім'я, спогади, листування, інтерв'ю, некрологи, Шевальови, Одеса.*

Серед багатьох напрямків сучасної історичної науки актуальною цариною досліджень залишається вивчення локальної історії, мікро-історії, повсякденного буття різних соціальних та етнічних груп. Ці галузі містять у собі багато цікавих фактів, які дозволяють значно розширити наше уявлення про історичний розвиток суспільства, привертаючи увагу до дрібних, але від того не менш цінних деталей.

Втім відтворення повної, об'єктивної картини минулого з різнобарвними відтінками життя його героїв було би неможливим без залучення матеріалів особового походження, які надають можливість для акцентування особистості, висвітлення родинних традицій і людських якостей. Дослідниця М. Казьмірчук називає джерела особового походження унікальними історичними джерелами, в яких поєднується «...відбиток епохи та індивідуальності, що не знайшли відображення в офіційних документах конкретної історичної доби» [4, с. 6].

Наративні джерела містять важливий матеріал для генеалогічних студій. Вони дозволяють простежити історію окремого роду, з'ясувати ступінь адаптації поколінь до зміни суспільного буття, можливість суспільної самореалізації, кар'єри тощо. З огляду на це представляють інтерес матеріали особового походження, присвячені історії родини Шевальових.

Шевальови - одеська сім'я, члени якої були талановитими вченими і неординарними особистостями. Із сім'ї вийшли троє кандидатів та чотири доктори наук. Яскраві представники вітчизняної інтелігенції, вони вціліли під час громадянської війни та сталінських репресій, пережили нацистську окупацію, досягли значущих висот у професійній діяльності в післявоєнний час. Деякі представники сім'ї були видатними лікарями, що зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки. Незабутньою сторінкою їхньої спільної біографії стала організація роботи психіатричної лікарні в Одесі в роки Другої світової війни. Тут Шевальови разом із колегами-медиками рятували життя хворим пацієнтам і надавали прихисток євреям.

Шевальови залишили багатий родинний архів, але тривалий час він залишався поза увагою дослідників. Щоправда час від часу з'являлися поодинокі статті, присвячені сім'ї (в основному вони висвітлювали факти рятування євреїв в Одеській психіатричній лікарні). Зокрема минулим родини цікавилися Л. Дусман [2], Т. Орбатова [15] та ін. Першу спробу

описати фонд Шевальових, який зберігається в рукописному зібранні Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького, здійснила співробітниця бібліотеки Т. Гоголіна [1], але цю розвідку важко назвати закінченою.

Таким чином, нарративна спадщина Шевальових й понині так і не стала об'єктом глибокого вивчення, хоча деякі автори в своїх публікаціях робили посилання на окремі матеріали із сімейного архіву. До речі, він розпорошений по різних місцях: наприклад, крупний масив документів зберігається у відділі рідкісних видань та рукописів Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького, інша частина архіву опинилася в музеї історії єврейського народу Одеси «Мігдаль-Шорашим», ще одна група матеріалів представлена в музеї Одеської психіатричної лікарні.

Виходячи з вищесказаного, мета даної розвідки полягає в систематизації матеріалів особового походження, присвячених Шевальовим, та створенні на основі нарративу джерелознавчого нариса життєвого шляху цієї родини.

Найбільш ранні відомості про життя цієї сім'ї в Одесі пов'язані з іменем Олександра Марковича Шевальова (1832-1911). Він походив із дворянської родини. Служив в Одеській міській управі. Його дружина Віра Василівна, у дівочтві Шимановська, була донькою бессарабського поміщика.

Їхній старший син Володимир Олександрович Шевальов (1862-1914) - інженер-будівельник, талановитий архітектор-новатор, автор ряду будівель у Петербурзі. Він активно впроваджував методи залізобетонного будівництва.

Микола Олександрович Шевальов (1864-1929) - випускник Петербурзького технологічного інституту. Вся трудова діяльність М.О. Шевальова - на виробництві, в науково-дослідницьких установах та вищих навчальних закладах - була присвячена розвитку охорони праці [1, с. 188].

Донька, Клавдія Олександрівна Шевальова, закінчила Фребелівські курси, які готували педагогів для дитячих садків. Власне один із таких приватних дитсадків в Одесі організувала та утримувала К.О. Шевальова.

Неординарною особистістю був Євген Олександрович Шевальов (1878-1946). Людина різнобічного хисту, він залишив багату творчу спадщину. В Одесі Є.О. Шевальов закінчив рішельєвську гімназію, потім медичний факультет Новоросійського університету (1906 р.) та ординатуру при кафедрі нервових і душевних захворювань. 1910 р. перебрався до Петербургу, де працював під началом академіка В.М. Бехтерева [1, с. 189].

З 1919 р. і до кінця життя наукова, педагогічна і лікарська діяльність Є.О. Шевальова була пов'язана з Одесою. В 1941-1944 р., очоливши Одеську психіатричну лікарню, разом із колегами та членами родини він включився в боротьбу за збереження цього закладу, рятуючи психічно хворих пацієнтів та переховуючи в лікарні євреїв. Євген Олександрович та його молодший син Андрій отримали звання «Праведників народів світу» [2, с. 4].

Колегою Є.О. Шевальова була його дружина Євгенія Никодимівна Яновська-Шевальова (1883-1968), теж лікар-психіатр. Є.Н. Яновська закінчила медичний факультет Лозаннського університету, захистила докторську дисертацію, працювала в клініці видатного швейцарського хірурга Цезаря Ру.

Є.О. та Є.Н. Шевальови виховали чотирьох дітей. Старший син, Володимир Євгенович Шевальов (1910-1978), доктор наук, учень академіка В.П. Філатова, зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної офтальмології. Молодший син - Андрій Євгенович Шевальов (1919-1998), доктор біологічних наук, експериментатор, талановитий учений. З 1968 р. він присвятив себе вивченню проблем біоніки [15, с. 7].

Старша донька Шевальових - Тетяна Євгенівна Шевальова (1913-2005). Архітектор, кандидат наук, деякий час вона працювала в майстерні академіка О.В. Щусева в Москві, потім в Одесі в інституті «Гипроград». Молодша донька - Тамара Євгенівна Шевальова (1917-1993) - була філологом. Вона вивчала французьку літературу, займалась порівняльним аналізом творчості Г. Флобера та Л.М. Толстого.

Наративні джерела, що розглядаються в даній розвідці, були сформовані дослідником в окремі групи за наступними видами: спогади, листування, інтерв'ю, некрологи. Всі документи вирізняються особливостями подачі інформації. Описані в них події торкаються не лише Одеси, а й Петербургу, Лозанни та інших міст. Це дозволяє зануритися в різні історичні епохи, представлені в джерелах, краще зрозуміти авторів, прослідкувати їхній життєвий шлях.

Серед виявлених документів найбільш цікавими, безсумнівно, виявляються мемуари Є.Н. Яновської-Шевальнової [17]. Описувані в них події ведуться від середини 1880-х рр. до 1941 р., тобто до початку радянсько-німецької війни. Спогади були написані особисто Євгенією Никодимівною. На титульному листі документу стоїть дата – 1946 р. Це рік смерті її чоловіка.

Можна припустити, що втрата коханої людини послужила якщо не основною, то вагомою причиною написання спогадів. Як розмірковує на початку своєї розповіді Є.Н. Яновська-Шевальова, «слишком коротка в среднем человеческая жизнь и поэтому естественно хочется пережить ее еще раз хотя бы в воспоминаниях» [17, арк. 1].

Зауважимо, що різні епохи в спогадах висвітлюються нерівномірно: найбільше сторінок тексту присвячено дореволюційному життю авторки та її сім'ї, вдвічі менше - подіям революції 1917 р., громадянської війни, становленню радянської влади. Разом із тим у мемуарах майже немає опису 1930-х рр. Про останнє довоєнне десятиліття Є.Н. Яновська-Шевальова повідомляє: «Быстро пролетели следующие 10 лет моей жизни. Дети повзростали... А мы...попрежнему жили дружно, работали в одном и том-же учреждении и увлекались научно-исследовательской работой» [17, арк. 90].

Пояснити цю особливість, на нашу думку, можна двома обставинами. По-перше, читаючи спогади Яновської-Шевальнової, відчувається, що найбільш теплі враження авторки викликав дореволюційний період життя і пов'язані з ним сторінки дитинства, юності, захоплення революційними ідеями, навчання, заміжжя, роботи під керівництвом видатних вчених. По-друге, 1930-ті - роки утвердження тоталітаризму та масштабного терору в СРСР. І хоча Шевальових репресії не зачепили, пам'ять про ті часи могла залишитися: деякі їхні знайомі, колеги, друзі, як пізніше згадував син Євгенії Никодимівни Андрій Шевальов, зазнали переслідувань. Цікаво, що в спогадах Є.Н. Яновська-Шевальова замінила імена чоловіка, його рідного брата та дітей.

Попри це спогади Євгенії Никодимівни рясніють яскравими сторінками з власного життя, життя суспільства та цілої Російської імперії. Із мемуарів можна дізнатися про зустрічі та знайомство з видатними особистостями - К. Бальмонтом, В. Короленком, Л. Толстим, К. Станіславським, В. Бехтеревим. Спогади дозволяють уявити повсякденне життя та особливості професійної діяльності лікарів Шевальових, зрозуміти певні напрямки розвитку медицини в дореволюційній Росії та в радянській державі. Передусім йдеться про психіатрію, в якій Є.Н. та Є.О. Шевальови були справжніми професіоналами.

У спогадах постають дореволюційні міста Володимирської губернії, Москва, Петербург, Лозанна, Париж, Одеса. Авторка розкриває внутрішній світ інтелігенції, службовців, гімназистів та студентів, робітників. Детальний виклад процесу навчання в гімназіях, на Бестужевських курсах у Петербурзі, в Лозаннському університеті у Швейцарії допомагають реконструювати життя тогочасної учнівської та студентської молоді.

Спогади Є.Н. Яновської-Шевальнової присвячені особистим життєвим подіям кінця ХІХ - початку ХХ ст., пов'язані з бурхливими роками становлення молоді жінки, її прагненням отримати освіту і достойне місце в суспільстві. Авторка описує власний досвід здобуття освіти в царській Росії та за кордоном. Яскраві моменти життя пов'язані з її роботою в клініці видатного швейцарського хірурга Ру та в Психоневрологічному інституті в Петербурзі під началом академіка Бехтерева [17, арк. 54].

Але з роками описувані в мемуарах події набувають менш емоційного забарвлення. В часи випробувань - Першої світової, революції, громадянської війни - Шевальови боролися за щоденне виживання, залишаючись при цьому вірними обраній професії. Зі сторінок мемуарів можна дізнатися про багаточисельні негаразди, безгрошів'я, нестачу харчів. Втім авторка не нарікає на більшовиків. Вона приймає революцію та незворотність соціальних змін. І це при тому, що 1922 р. Є.Н. Яновська-Шевальова була заарештована одеським ЧК і майже місяць просиділа під арештом [17, арк. 66]

Очевидно, Євгенія Никодимівна не могла не бачити реального стану речей, але відданість революційним ідеалам своєї юності, напевно, брала верх. Незважаючи на труднощі, вона, будучи людиною вольовою, енергійною, захоплюється новою справою, активно шукає себе в житті, залишаючись при цьому гарною дружиною та матір'ю.

До найбільш яскравих вражень 1920-х рр. відносяться спогади авторки про боротьбу з дитячою безпритульністю в Одесі. Спочатку Є.Н. Яновська-Шевальова з ентузіазмом приступила до організації в 1919 р. колонії «Жизнь» для розумово відсталих дітей та дітей-

психоневротиків. Через декілька літ під час НЕПу Євгенія Никодимівна очолила роботу по створенню трудової колонії для безпритульних дівчат. Під її керівництвом заклад переріс в успішну трикотажну артіль, продукція якої користувалася великим попитом [17, арк. 88].

Завершуються спогади Євгенії Никодимівни повідомленням про її перехід на роботу до чоловіка - в Одеську психіатричну клініку. Сталося це на початку 1930-х рр. На новому місці Є.Н. Яновська-Шевальова проявила неабиякий науковий хист і талант організатора, створивши при клініці лабораторію з дослідження психопатології [17, арк. 89].

Приватне листування є надзвичайно поширеним видом джерел особового походження. Як і спогади, воно має суб'єктивний характер. Але існують й певні особливості. У кожному листі присутня не тільки особиста доля дописувача, а також адресата, до якого він звертається. Попри поширеність цього історичного джерела сімейне листування Шевальових представлене обмеженою кількістю документів цього виду. Хронологічні межі: початок ХХ ст. - друга половина 1960-х рр. Всі листи написані від руки, переважно російською мовою.

Тематика листування різна. Передусім у них відображаються поточні події. Мова йшла про сімейні справи [9; 10; 11], революційні потрясіння 1917 р. [8], професійну діяльність та творчий шлях вченого [5] тощо. Серед кореспондентів є видатні особистості, наприклад, швейцарський хірург Цезар Ру [12]. Листи періоду Другої світової стали важливим засобом комунікації між родиною та синами Є.О. Шевальова Володимиром [7] та Андрієм [6], які на той час служили у військових шпиталях. У листах присутні глибина душевних переживань, турбота про рідних, мрії про закінчення війни та початок мирної праці.

До джерел особового походження необхідно віднести відео-інтерв'ю журналіста Рувима Шварцмана з Андрієм Шевальовим, зроблене наприкінці листопада 1998 р., але лише нині представлене до широкого загалу. В ньому А.Є. Шевальов ділиться своїми спогадами про історію сім'ї, розповідає про життєвий шлях кожного з її членів. Відчутно, як А.Є. Шевальов пишається ними: «В нашей небольшой семье пять докторов наук, из них четыре профессора. Я последний доктор наук, профессор... Было еще три кандидата наук... Вот такая наша семья» [16].

Однак чи не найбільша цінність даного джерела полягає в тому, що воно містить цікаві, а подекуди унікальні свідчення про окупацію Одеси та будні її мешканців у роки Другої світової війни. Війну Андрій Євгенович сприймає як велике зло, горе, трагедію для більшості людей. Але година лихоліття змушує Шевальових не опускати рук, а навпаки - шукати виходів із драматичної ситуації, що склалася. Природна інтелігентність, порядність, людяність допомагають їм витримати всі удари долі і не лише вижити самим, а й врятувати інших.

В записі бесіди із А.Є. Шевальовим міститься детальний опис умов переховування євреїв в Одеській психлікарні і багато інших фактів про життя городян в окупаційний період. Розповідь А.Є. Шевальова можна вважати в переважній мірі об'єктивною. Втім слід звернути увагу на те, що А.Є. Шевальов - дитина свого часу, народжена та вихована на відміну від своїх батьків у радянському суспільстві. А тому сприйняття або оцінка ним деяких подій може відрізнятися ідеологічним забарвленням. Зокрема, він вважає, що спасіння людей від розправи ворога тоді було справою суцільною: «Это все мы делали. На нашем месте то же самое делали и другие» [16]. Хоча насправді героїзм нечасто буває масовим.

Інтерв'ю з Андрієм Євгеновичем Шевальовим можна вважати останньою сповіддю цієї людини (вчений пішов із життя на початку грудня 1998 р.), в якій він підбиває підсумки свого насиченого життя.

Остання група - некрологи - спогади про членів родини, написані після їхньої смерті. Вони мають певну внутрішню єдність. Некрологи не відрізняються великим обсягом і являють собою невеличкі замітки в журналах та газетах, що містять співчуття.

Так, некролог, присвячений Євгену Олександровичу Шевальову, надрукований у газеті «Чорноморська комуна» [3], його сину Андрію - в «Офтальмологическом журнале» [13]. Виключення становить некролог Миколи Олександровича Шевальова, що представляє собою три з половиною сторінки машинописного тексту, які зберігаються у відділі рідкісних видань та рукописів Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького [14]. Зауважимо, що некрологи містять лише елементи спогадів. Їхня унікальність зумовлюється своєрідністю викладу матеріалу та лаконічністю.

Таким чином, вперше до наукового обігу було залучено цілий комплекс наративних джерел. Матеріали, що відображають історію сім'ї Шевальових, містять надзвичайно цінні, а

подекуди й унікальні свідчення про час і середовище, в якому опинилися автори, події і явища, свідками яких вони були. На нашу думку, робота з подальшого опрацювання матеріалів особового походження із родинного фонду Шевальових, їх виявлення, систематизація, аналіз виявляється перспективним напрямком роботи для дослідників.

Список використаної літератури

1. Гоголіна Т.О. Фонд сім'ї Шевальових у рукописному зібранні ОДНБ ім. М. Горького / Т.О. Гоголіна // Скарбниця культури: Зб. ст. Вип. 3. / ОДНБ ім. М. Горького; Ред. І.С. Шелестович. - О.: 2004. - С. 187-197.
2. Дусман Л. Памяти праведника / Л. Дусман // Ор Самеах. – 1999. – 13 января. – С. 4.
3. Є.О. Шевальов. Некролог // Чорноморська комуна. - 1946. - 21 травня. - С. 4.
4. Казьмірчук М.Г. Джерела особового походження / М.Г. Казьмірчук. – К.: Логос, 2010. – 242 с.
5. Відділ рукописів та рідкісних видань Одеської національної наукової бібліотеки. - Ф. 98/97. - Спр. 1 - Арк. 2.
6. Музей історії євреїв Одеси «Мігдаль-Шорашим». - КП 2052. - Арк. 1.
7. Там само. - КП 2072. - Арк. 1.
8. Там само. - КП 2062. - Арк. 2.
9. Відділ рукописів та рідкісних видань Одеської національної наукової бібліотеки. - Ф. 98/37. - Спр. 1. - Арк. 1.
10. Музей історії євреїв Одеси «Мігдаль-Шорашим». - КП 2744. - Арк. 2.
11. Там само. - КП 2018. - Арк. 1.
12. Відділ рукописів та рідкісних видань Одеської національної наукової бібліотеки. - Ф. 98/35. - Спр. 1. - Арк. 1.
13. Некролог пам'яті професора Андрея Євгенєвича // Офтальмологічний журнал. - 1999. - № 4. - С. 276-277.
14. Відділ рукописів та рідкісних видань Одеської національної наукової бібліотеки. - Ф. 98/13. – Спр. 1. - Арк. 4.
15. Орбатова Т. Семья праведников мира / Т. Орбатова // Одесский вестник. - 2002. - 2 ноября. - С. 7.
16. Музей історії євреїв Одеси «Мігдаль-Шорашим». - 1998. - 20 листопада. - КП 3620.
17. Відділ рукописів та рідкісних видань Одеської національної наукової бібліотеки. - Ф. 98/1. - Спр. 1. - Арк. 91.

Аннотация

Кухлев А. С. Материалы личного происхождения семьи Шевалевых (конец XIX в. - конец XX в.).

Комплексное использование ранее не опубликованных материалов личного происхождения дало возможность представить историю семьи Шевалевых, которая занимала видное место в жизни Одессы XX ст.

Нарративные источники, посвященные Шевалевым, были систематизированы исследователем по следующим видам: воспоминания, переписка, интервью, некрологи. Установлены особенности каждого из данного вида источников, определен уровень объективности. Все документы отличаются особенностями подачи информации. Нарративные материалы позволяют окунуться в разные исторические эпохи, представить атмосферу, дух эпохи, повседневную жизнь людей, их взгляды на разные события.

Ключевые слова: нарративы, семья, воспоминания, переписка, интервью, некрологи, Шевалевы, Одесса.

Summary

Kukhliev A.S. The materials of a personal origin of the family Shevalovy (the end of the XIX ct. - the end of the XX ct.).

Integrated use of previously published materials of personal origin made it possible to present a family history Shevalovy, which belonged to a prominent place in the life of the twentieth century in Odessa.

Narrative sources dedicated Shevalovy were systematized researcher for the following types: memories, correspondence, interview, necrologies. The features of each of this type of sources, determined the level of objectivity. All documents are different features of presenting information. Narrative materials allow plunging into the different historical periods, imagining the atmosphere, the spirit of the era, the daily lives of people, and their views on the different events.

Keywords: narratives, family, memories, correspondence, interview, necrologies, Shevalovy, Odessa.

УДК 37.011.31

І. І. Мартинчук

АСОЦІЙОВАНА ШКОЛА ЮНЕСКО У СВЯТОГІР'І – НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ХХІ СТОЛІТТЯ

Реферат. Тематичне дослідження надає можливість сформулювати уявлення щодо одного з напрямків діяльності ЮНЕСКО в Україні, а саме створення мережі асоційованих шкіл. Ці пілотні навчальні заклади покликані сприяти вихованню толерантності та установок на міжкультурне спілкування учнівської молоді, виховання культури миру.

У статті визначені мета та напрямки співпраці мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні на прикладі Святогірської загальноосвітньої школи I-III ступенів Донецької області, яка першою стала членом проекту міжнародної організації.

Значна частина дослідження присвячена аналізу діяльності навчального закладу в рамках міжнародної співпраці за проектами ЮНЕСКО. В рамках репрезентованих заходів проводяться конференції, семінари-практикуми, зустрічі з цікавими людьми. Протягом 1967-2015 років у навчальному закладі створено зал, де пропонується наглядна агітація із забезпечення прав дитини, інформаційні бюлетені, цікаві матеріали. У закладі відбуваються цікаві бесіди про роботу асоційованих шкіл ЮНЕСКО, про створення ООН та її структуру. Також школа бере участь у Всеукраїнській конференції „Модель ООН – Україна”.

Здійснений аналіз дозволяє визначити пріоритетні напрямки діяльності асоційованих шкіл, їх значення у формуванні нового європейського спрямування системи освіти України, підготуватись до життя в демократичному громадянському суспільстві.

Ключові слова: навчальний заклад, асоційована школа ЮНЕСКО, гуманістична виховна система, культурно-освітній проект, міжнародний фестиваль, конференція, міжнародна співпраця, шкільний проект.

Існуючі реалії суспільного розвитку зумовлюють необхідність розуміння культурних особливостей народів для досягнення взаємного визнання. Цьому сприяє розробка відповідних освітніх стратегій, які знайшли відображення в програмах Міністерства освіти і науки України та міжнародних організацій, як ООН, Ради Європи та ЮНЕСКО і задають напрями педагогічної рефлексії.

У зв'язку з цим на перший план виходять проблеми виховання толерантності та установок на міжкультурне спілкування. У Проекті Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років, який активно обговорюється в освітньому середовищі, наголошується на необхідності системної реформи освіти, здатну до саморегуляції – відповідно до викликів суспільного розвитку, які постійно змінюються [6].

У галузі освіти міжнародне співробітництво окремих організацій і установ з метою вирішення завдання виховання культури миру здійснюється з ЮНЕСКО шляхом участі в різних Програмах, в роботі клубів і в Проекті „Асоційовані школи ЮНЕСКО”.

Асоційовані школи ЮНЕСКО – навчально-виховні установи, діяльність яких спрямована на створення умов для виховання дітей планети в дусі миру, співробітництва між народами з метою забезпечення загальної поваги, справедливості, законності, дотримання прав людини та основних свобод всіх, незалежно від раси, статі, мови та віросповідання. Узагальнення досвіду Асоційованих шкіл ЮНЕСКО відкриває нові шляхи входження України у світовий освітній простір і є значущим для морального виховання підростаючих поколінь.